

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

TARTALOM:

Egyesületi élet: Választmányi ülés. — A méhlokokról. *Csiki Fános.* —
Creolin, mint legjobb gyógyszer a méh-költésenyv ellen. *Abend András.* —
Méhészegyletünk kiállítása. — Apróságok a méhek életéből. *Prónay Albert.* —
Vegyesek. — A szerkesztő postája.

E folyóiratot az egyesület rendes és körli tagjai a tagsági díjért kapják.
Rendes tag évenként 2 frtot (4 korona), körli tag 1 frtot (2 korona) fizet.

KOLOZSVÁR, 1893.
AZ EGYESLET TULAJDONA.

GÁMÁN J. ÖRÖK. KÖNYVNYOMDÁJA.

G E R G E L Y F E R E N C Z

kertészgazdasági kellékek legnagyobb raktára,
a „THANATON“ biztos rovar-irtószer egyedüli raktára,
Kolozsvárt, főtér 21. sz., saját ház.

Ajánl a n. é. gazdaközönség részére legolcsóbban

Antimonium, porban	100 kiló	18.—
Azurin Peronospora ellen	100 gramm	—20
Creolin Pearson-féle	1 kiló	1.85
Creolin-szappan, állatok mosására	1 kiló	—60
Carbolsav vegytiszta fehér, jegeczes	1 kiló	2.—
Carbolsav nyers, 30% hordó számra	100 kiló	18.—
Carbolineum legjobb faj, hordó számra	100 kiló	18.—
Carbolsavas mész piros	100 kiló	15.—
Chlormész 100 fokos	100 kiló	18.—
Csudasó (Sal Glauberi)	100 kiló	8.—
Gelatin francia, bortisztításhoz	1 kiló	1.40
Gépolaj pugliai, hordó számra	100 kiló	42.—
Gépolaj amerikai, hordó számra	100 kiló	20.—
Hernyóenyv Hitz-féle	1 kiló	—40
Higanykenőcs	1 kiló	2.20
Kénkövirág	100 kiló	18.—
Kékkő I.	100 kiló	30.—
Keserűs, hordó számra	100 kiló	8.—
Kocsikenőcs, sárga vagy fekete	100 kiló	8.—
Kátrány, fekete, hordó számra	100 kiló	6.—
Maró szóda (Aetznatron) 100 fokos	100 kiló	23.—
Naphtalin	1 kiló	—40
Oltóviasz, saját gyártmányu	1 kiló	1.50
Oltóviasz, Katona-féle kecskeméti	1 doboz	—50
Oltóviasz, Pichler-féle	1 doboz	—60
Patkányméreg	1 rud	—50
Petroleum amerikai, hordó számra	100 kiló	20.—
Petroleum brassói I., hordó számra	100 kiló	18.—
Portland cement, hordó számra	100 kiló	4.—
Román cement (Hydraul mész)	100 kiló	2.20
Repezeolaj tisztított, hordó számra	100 kiló	40.—
Sósav, nyers	100 kiló	24.—
Salicylsav jegeczes	1 kiló	10.—
Salicylnatron	1 kiló	10.—
Sziksó jegeczes	100 kiló	7.50
Szőlőcukor táblákban	100 kiló	30.—
Terpentinolaj, lengyel	100 kiló	40.—
Tejoltó-kivonat, Maager-féle	1 kiló	1.20
Vaselin, sárga 1 kiló 1 fit, sárga	1 kiló	1.40
Vasgálicz	100 kiló	5.—

Olajba tört festékek, lakkok, firneiss főraktára.

x—2 **Legkeresettebb fűszerkereskedés.**

Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek.

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez czimzendők:

Kolozsvár, Bástya-utca, 9. szám.
Reclamatik-, hirdetésekre vonatkozó megkeresések, valamint a pénzküldemények: **Gebhardt Döme** egyleti pénztárnokhoz intézendők Kolozsvárra.

Rendes tagok 2 frt (4 korona), kőri tagok 1 frt (2 korona) tagsági díjért a „Méhészeti Közlöny“-t is kapják.

Hirdetés díja: garmond soronként 8 kr. (16 fillér). Egy egész oldal: 3 frt (6 korona). Fél oldal: 1 frt 50 kr. (3 korona). Egyleti tagok, éves és féléves hirdetők 30% leengedésben részesülnek.

A kéziratokat nem adjuk vissza.

Egyesületi élet.

Választmányi ülés.

Az Erdélyrészi Méhész-Egylet választmánya okt. 25-én ülést tartott. Elnökölt: *Turcsányi* Gyula, alelnök, jegyzett: *Wieder* József. főtitkár, jelen voltak: Bodor L., Biedermann, Csiki J. János, Kőműves Gerő, Kőrösy József, Tordai S.

Alelnök előadta jelentését az okt. 8—12-én tartott m. kiállítás végrehajtó bizottsága működéséről és a kiállítás eredményéről. A jelentés szerint a kiállításon elért sikerek az egyesületnek anyagi áldozatába kerültek, a mennyiben 45 frt 11 kr. hiány mutatkozik. A választmány örvendetesen vette tudomásul alelnök jelentését, mely szerint a kiállítás remény felett sikerült s a hiányt az egyleti pénztárból kiutalta, egyszersmind köszönetet szavazott *Borszéký* Soma minis-teri osztálytanácsosnak, ki a kiállítás érdekében odaadólag fáradozott, az értekezletet nemcsak vezette, hanem három fontos tárgy megvitatásával a közügy érdekében hasznos szolgálatot tett s a mellett két állami bronzérmel eszközölt ki; köszönetet nyilvánított továbbá *Gebhardt* Döme és *Csiki* J. Jánosnak, kik a kiállítás érdekében nagyobb anyagi áldozatot is hoztak, valamint *Zablek* Jánosnak, ki a kiállítók részére odaitélt okleveleket díszesen és díj-

talánul elkészítette, végül mind ama kiállítóknak, kik kiállitmányaikat az egyesületnek ajándékozták.

Alelnök bemutatta a *Borszéki* Somától megküldött »raktári szövetkezet«-ről készített alapszabály-tervezetet. Az egyleti közlönyben leendő közzétételét határozza a választmány.

Főtitkár jelentette, hogy a m.-ludasi méh.-kör tagdíjhátralékát megküldötte; több kör azonban még mindig hátralékos s az adatok szerint befizetett tagsági díjaik nem számoltattak el. A jogügyi tanácsos utasított, hogy a megfelelő peres lépéseket haladéknélkül tegye meg.

Indítvány tétetet, hogy november hótól fogva a méhész-estélyeket tartsa meg az egyesület. A választmány abban állapodott meg, hogy két hetenként tart ezután estélyt, még pedig minden hó 2-ik és utolsó szombatján, valamint, hogy előadásokat fog tartani a helybeli tanítónő- és tanító-képezdékekben.

Az októberi m. kiállítás alkalmából tartott értekezlet alapján indítvány tétetett az iránt, hogy a választmány, a mező-rendőrségi törvény-tervezet kiegészítése, valamint a méhészeti termények adómentesítése tárgyában intézzen felterjesztést az illető ministerekhez.

A választmány *Bodor* tagtársat kérte fel, hogy a tervezetet készítse el s a következő választmányi ülésen mutassa be.

A méhlokokról.

III.

A természetben a méhek által készített mézraktár — a hol csak a lakás belalakja engedi — mulhatatlanul felül van, alsó rőpnyilással, és habár oldalt és hátul is van hely a mézraktározásra, téli készülődésükben, a teelő csomó felett igyekeznek biztosítani magukat első sorban. A mézür természetes folytatása kell, hogy legyen felettük a költőürnek. Természetes teelő csomójuknak megfelelő átmérővel, felettük ép ugy költőürnek tartják, mint a többi részt és örömet rakják télire szánt mézüket belé. Ha a mézür felül helyezük, nemcsak a méhek természetének teszünk eleget, de csalódásba hozzuk, saját előnyünkre. Midőn a felső mézür rácsal el van választva, jó darab ideig azon csalódásban vannak — különösen ha fiasítást is helyezünk oda — hogy a költőür természetes folytatása, igen természetesnek találják, hogy a méz ott leljen első

sorban elhelyezést közvetlen a fiasítás felett, a fiasítással folyton lefelé szállva. Midőn tudomására jutnak csalódásuknak, a méhészmár meglehetősen kiaknázza munkásságukat. A felső mézürbe tehát nemcsak kényszerüsből s ideiglenes szándékkal, hanem természetes téli raktárul hordanak; bizonyos, hogy az eredmény is több. Hogy a méhek előbb-utóbb tudomására jutnak csalódásuknak felső mézürrel is, a megfigyelő nem kételkedhetik benne. Ama kaptár méhe, melynek mézüre nincs semmiféle rácsal ellátva, midőn a költőürrel az összekötő hidat megcsinálta, soha sem teszi, hogy a felhalmozott mézet lehordja, hanem igyekszik a természetből lennebb is megtölteni, mert ő ott fenn, a maga helyén találja téli raktárul, a hová a tél folytán és tavasszal haladnia kell. De ha rácsal van ellátva s észrevette, hogy az anya oda nem juthat, már csak ideiglenes raktárnak tekinti s mihelyt a rajzási és főmélzési időszak elmúlt, a hogy a kikelt fiasítások helyet adnak a méznek, lehordják, a mennyiben a szabad természet nem nyújt eleget a költőür ellátására. A hol pedig hátul van a mézür, minden rács nélkül is tudják, hogy az rájuk nézve csak ideiglenes; azért, a hogy a szükség mutatkozik, azonnal elhordják a mézet. Az alsó mézürből pedig a főmélzés alatt is felhordják minden kínálkozó alkalommal.

Ha a mézür az említett 14—16 keretes költőürnek természetes folytatása felfelé, munkaerő felhasználása tekintetében is előnyösebb minden más mézürnél. Mind a fiasítás ápolásához, mind az építéshez és méz elraktározásához, bizonyos fokú melege van szükségük a belmunkásoknak, hogy végezhessek. Ama kaptárokban, melyeknek akár költőüre, akár mézüre hátra vagy oldalt nyulik, több munkás kötődik le építés és fiasítás ápolás tekintetében, úgy mézraktározás tekintetében is, mint felfelé. Tavasszal és nyáron a fiasítás alját, illetőleg az építendő lép alját lepik el a méhek nagy tömegben, míg fennebb a lépek közein kevés nép mozog; egyáltalán a tojásdad csomó, mely természetszerűleg alakul, csak a széleken, a külső burkolatban van tömegesen méhvel, míg belül nagyon kevés méh mozog. A belől kifejlő melegtől, úgy látszik, a külső levegő közvetlen hatását akarják meggátolni, elzárni. A felső mézürrel, a rendes telelő csomó terjedelmével — de nyáron már kevés méhvel — a költő- és mézürt alulról egészen elzárja a külső

lég közvetlen hatásától, a meleget biztosítja egész magasságában és e tekintetben kevesebb belmunkásra van szüksége, míg hátra nyult mézürrel és költőürrel, a kaptár egész hosszában, több természetes tojásdad csomó kell, hogy összeverődjen, hogy az egész alj hosszában és a széleken a külső levegő közvetlen hatását elzárja a munkakör belsejétől; teljesen külön csomó kell képződjen a fiasítás melengetés és ápolásra, külön a mézürben történő építésre és raktározásra. Természetes, mentől több munkást kénytelen lekötöni ugyanazon munkára, annál kevesebb jut külmunkára. Midőn Neiszer azt állítja, hogy felső költőürrel kevesebb méhre van szüksége, mind az ottani építésre, mind a fiasítás ápolásra, teljesen igaz van. Csak Neiszer úr, midőn a természeti okok egy részét figyelembe vette kaptárrendszerénél, a más részét számításán kívül hagyta.

N. úr felül telelteti méheit, abban a hitben, hogy ott melegebben telelnek. Pedig, mikor már az alsó tér teljesen üres a méhtől, a meleg levegő a küllégtől egész a méhekig nincs elzárva: bizony a méhcsomó alatt, alsó nyílással, teljesen a kihült levegő foglal helyet. Minthogy a meleget tulajdonképp nem a kaptár fejt ki, hanem csak jósága szerint megőrzi, a meleg forrása ott van, a hol a méhcsomó, és azon felül csak addig terjed, a hol a kaptár felületje van; igen természetes, hogy a meleg fészke kisebb, mint teszem fel a Bodor-féle 14-ig (7—7 egy sorban) terjedő költőürben, a hol az erőteljes család az alsó soron foglal téli fészket s fenn mind bemelegített levegővel tölti. A természetes és szükséges légkeringés a felemésztett levegővel a N. úr költőüréből is ép úgy elviszi a meleget, mint a B.-ból, de ha számításba vesszük, hogy N. úr ugyanannyi mézet, mint B. úr helyez el telelőül, úgy az ő kereteivel kénytelen kaptárját vagyis a költőürt hátrafelé nyújtani, mi a meleg elillanásához, illetőleg elvezetéséhez inkább hozzájárul, mint a felfelé nyulás, a honnan ugyanis vissza lenyomatik a meleg. A légkeringés is veszedelmesebb a Bodor-kaptárénál, mert a megemésztett levegő az ablakfelé huzódva, a mint csendesen lehül, lassan az alsó ürben (mézürben) a méhek alá kerül, itt lerakván vizgőzének jó részét, a kívülről jövő levegővel keveredve, újból a méhcsomóba vitetik.

N. úr abban hitben van: ha a mézürt alól helyezi, több ered-

mény lesz mézelés tekintetében, részben azért, mert több külmunkás mehet mézet hordani, részben azért, mert a mézürt hamarább érik alól és a fiasítást ápoló és építő belmunkások ott nem lábatlanok, nem gátolják a lerakásban. N. úrnak e számítása első tekintetre mindenki előtt természetesnek tűnik fel, s a menyinyiben a méhket lehet kapacitálni, előnyösnek. Hogy N. úr téves számításaival e tekintetben tisztában vagyunk, a méhnek nemcsak azon természetes igyekezetét kell ismernünk, hogy a mézet a költőür felett szeretik elhelyezni, hanem ismernünk kell munkabeosztásukat is.

A méhck megoszolnak kül- és belmunkásokra. Rendesen a külmunkások vénebb része foglalkozik mézhordással, míg a fiatalabb virágporhordással; ezeknek első gondjuk még most is a fiasítás ápolására terjed. A belmunkások igen fiatal része a fiasítás ápolással; kissé idősebb a mézraktározással, az érettebb rész építéssel, fiasítás- és mézlepecsételéssel. Természetesen nem olyan pontosan megszabott kötelesség, hogy szükség szerint egymás teendőit is ne teljesítsék. Engem hosszas, kitartó megfigyelésem ilyen beosztásról győzött meg. Ugy vettem észre, N. úr is e tekintetben ilyen forma nézetben van. Az öreg munkás, a hogy kapja a természetben a mézet, a mint a lakásba ér, a legközelebbi helyen, a fiasítás körül minden gondolkodás nélkül lerakja. A másik munkás jön virágporral terhelve, a fiasítás körül gyorsan keresgélve, nem sokára egy sejtbe nyomja mindkét rakott lábát és a két közbelsővel egyet taszítva rajta, a sejtben hagyja, a nélkül, hogy csak reá is nézne, gyorsan tovább megyen, siet a mézhordó méhvel együtt ki a szabadba uiabb hozományért. Tehát eme munkások a felül helyezett mézürt felé sem néznek soha. Ezt N. úr is így tudja, de én is így. N. úrnak egyik erőssége kaptárrendszerére, a külmunkások ezen eljárásán alapul, de figyelmen kívül hagyja számításában a munka további folyamat benn a kaptárban. Az előbb említett külmunkások távozta után azonnal jön egy sejtről sejtire járó figyelő fiatal méh; ime, a csak most említett sejtben megpillantja a hebehurgyán belökött virágport, azonnal bedugja tórját két előlábával és kevés mozgás után kibúvik belőle, s ha ilyenkor megvizsgáljuk a sejtet, a legszebben fényesre simítva találjuk benne a virágport. A másik fiatal méh azonban megérezte az erős illatu híg mézet ama sejtben,

bedugja fejét s nem sokára a sejt újra üresen áll, újabb rakományra várva. A 3-ik méhecske szinte mint biztosra jön ama sejtre, melyben az előbb virágpört simított el az előbbi méhecske, ő is bedugja torját, a mire távozik, már a sejt tartalma kevesebb és nem oly sima, mint előbb volt. Ez fiasításnak készített tápot a méhkenyérrel s távozott átadni. Fentt a mézürben szintén mozgást látunk sejtről sejtre járva, beledugva fejüket s feltünőleg mind fiatal méheket. Ezek a mézraktározók. Ezek azon méhecskék, melyek felszedték alólról a hígmezet s a mennyiben fiasítás-ápolásra szükséges nem volt, gyomrukban készen megsűrítve lerakják a fiasítás fölé. Az építés körül szintén ily fiatal méheket látunk sürgölődni. A külmunkások a napi munka után tétlenül növelik a csomót, csakis a melegfejlesztéshez járulnak, de egyáltalán nem építenek — a mint lesz alkalmam kimutatni más helyen. — Sokan azon nézetben vannak, hogy a Hannemann-rácson nem bírja keresztül vinni a méh a virágpört, azért nem viszen. Téves hit. A ki a rácst a röpnyílás elé alkalmazza, meglátja, hogy ügyesen keresztül viszi be a kaptárba. Nem viszi azért, mert egyáltalán a mézürbe a külmunkás semmit sem visz rács nélkül is. Ha rács nélkül fenn méhkenyeret is találunk, ez azon időből való, mikor még fenn fiasítás is volt és egyáltalán a fiasítás fenn volt.

N. úr megfigyelte, hogy a külmunkások nagy hordás idején is a fiasítás között és körül a legközelebbi helyeken szeretik lerakni terhüket és ezt teszik mindenféle lakásban; azt hitte: ha a mézürt alól rendezi, egészen kedvük szerint cselekszik s a munkát gyorsítja. Nem vette számításba, hogy ama külmunkások teljesen híg mézet hordanak be sajtáságos émelyítő ízzel és megsűrítése nem ugyanazokban a sejtekben történik. Nem vette számításba, hogy a mézsűrítést a belmunkások végzik, felszedvén alólról és gyomrukban megsűrítve t. i. a felesleges vizrészt testükön át párologtatván: közvetlen a fiasítás felett igyekeznek lerakni, mint jövőre legtermészetesebb helyen. Sokan abban a nézetben vannak, hogy a mézsűrítés csakugyan a sejtekben történik, a kaptár meleg levegője által. E nézet téves ségéről, nagy hordás idején, csakhamar meggyőződhetünk, ha figyelmesen utána nézünk a dolognak. Míg alól a fiasítás között mindig teljesen híg mézet találunk, a mely sűrítésre vár, addig a fiasítás felett és az elkülönített méztérben, soha sincs híg méz, mely leg-

kisebb süritést is igényelne. Nagy hordás idején megtörténik, hogy azon keret lép, mely reggel még üresen állt a mézürben, estve már teljesen süritett mézzel van töltve, csak lepecsételésre vár; de az is elégszer van, hogy hetekig áll valamely lép félig-meddig töltve mézzel a mézürben és semmivel sem sűrűbb, mint az, mely egy nap multán már be is pecsételtetett. Nagy hordás idején nincs is ahoz elég idő, hogy a kaptár levegője süritse azt meg, még azon esetben is, ha oly száraz volna, mint a küllég, de a kaptár levegője a töméntelen nép és fiasításért annyira telítve van vízgőzzel, hogy a méz vize elpárologtatására teljesen képtelen.* Hanem azon kis szerves gépek, melyet mi méhnek nevezünk, egy pár óra alatt bizonyára képesek elpárologtatni.** N. úr nem vette számításba, hogy a külmunkások is csak addig hordják szivesen alól terhüket, míg a fiasítás is ott van, de már ha felül van: ők is oda igyekeznek. N. úr igaz, hogy fiasítást rak le és ez által némileg családában tartja a külmunkásokat, de ezt ő csak azért tette, mert a méhek az ért fiasítás keltével mézet kezdtek felül rakni belé, tehát hogy helyet adjon ez által az anya petézhetése végett üres lépek berakhatására. N. úr alsó mézürével semmit sem könnyít a méhek munkáján, sőt jobban megnehezíti, mintha felül volna. A belmunkások ott még jobban lábatlankodnak, mert nem csak azért mennek le, hogy a híg mézet onnan felszívják, de másodszer azért is, hogy ott újból elraktározzák a süritett mézet és így egymást folyton gátolják a munkában. E rendszer a belmunkások teendőit jóval nehezebbé teszi, mint más. Szegények felül igyekeznek minduntalan elhelyezni a süritett mézet, csak midőn sok keresgélés után ott nem kaptak helyet, mennek le újra alól és helyezik el ideiglenes szándékkal. Mivel a méhek az érett fiasítás helyét folytonosan igyekeznek felül mézzel tölteni, N. úr folytonosan kell, hogy alárakja az ilyeket és üres lépekkel helyettesítse, hogy az anya ki ne

* Figyelembe kell vegyük azt is, hogy azok a kis sejtek mind külön zárt kis odények, melyek különválasztott kis légköreket foglalnak magukban és a bennök rejlő méz nem érintkezik közvetlen a felettük elvonuló lassu légkeringéssel, tehát még ezért is gátolva van a méz gyors megsüritése. Cs.

** Hiszen az emberi test és egyáltalában minden szerves test, tagadhatlanul a belszervek és a bőr által, a növények leveleik által töméntelen vizet képesek naponta kiválasztani. Nem értem, miért tartja Sötér úr lehetetlennek a méh belszervének ilyen képességét. . . . Cs.

szoruljon a térről a jövő népesség rovására. N. urat dús mézleget hozta és tartja tévedésben az alsó mézürrel mind e mai napig. Bizonyára ott (Lugoson) rövid ideig igen rohamos a mézhordás, mivel felül fiasítással van eltöltve a tér, az érett fiasítás eléjöttére nem várakozhatnak, de a jó anya is küzd a térért, a megsokasodott mézet kénytelenek alól helyezni ideiglenes szándékkal. Volna csak a mézhordás lassu, de hosszan tartó, folytonos, mint nálunk legtöbb évben, bizonyára nem kapna az alsó mézürben soha semmit, mert a belmunkásoknak volna idejük a kikelendő érett fiasításra várni és nyomról nyomra mézrel töltenék és ha N. úr az ilyeneket szüntelen rakosgatná le, azok a munkások szüntelen hordanák fel, mihelyt hely ürülne és ha üres lépet tenne bé, míg az anya egyik részét bépetézné, ők a másik részét mézrel töltenék N. úrnak alárakott kereteiből is. N. úr nálunk pergetni nem tudna, mert a méz folytonosan fiasításos keretben volna, hacsak be nem várná, míg a fiasítás elől 3—4 keretre szorulna, de ekkor már a népesség van megölve.

N. ur pergettett mézét kevésre becsülöm, mert alsó mézürrel, egy kereten van a süritett méz, az újra behordott hig, készületlen mézrel s kénytelen így kipergetni, míg hátsó és felső mézürből soha sem perget az ember süritetlen s így készületlen mézet.

N. ur eljárását az állatvédő egylet sem becsülheti sokra, sőt büntetésre méltónak tartja annyi gyilkolásért, melyeket a szegény anyákon rendszeresen gyakorol, épen akkor, mikor legerőteljesebbek, t. i. a 2-od évben.

N. ur rendszeres egycsítése sem lehet hasznos, mert hisz csak a gyengék egyesítésének van értelme s a vén anyák kiküszöbölésének; vagy tán az ő népei mind gyengék és egyesítésre várnak? . . . Igen könnyen hihető, mert azon rendszer magával hozza a népszegényedést.

Keretmérete indokainak sem adhatok igazat, mert a mennyivel kevesebb a számuk a délmagyarországinál, vagy Bodorénál, annyival többet kell rakosgatnia le, fel; a hoszmérték sincs elfogadhatólag indokolva, mert dolgozó sejteket bizony építenek a méhek számos esetben három olyan hosszúságban is lefelé. Az, a méhek által nem hoszmértékben van megállapítva, hanem a kas szé-

lességétől, az anya petézési képességétől, a kedvző idő és munkaerőtől is van függővé téve.

Én is azt mondom, hogy telelésre, a méhek fejlődésére alkalmasabbak a hosszan lenyult keretek, mint az országos méretű félkeretek, de a N. ur keretjei e tekintetben kevéssel tesznek több szolgálatot. Hanem a mennyiben keretes rendszerrel elérhető, az országos méretű egész költőüri keretek teljesen jóknak mondhatók. Én magam is előnyösen használom a költőürben, csak kezelhetőség tekintetében nincs hozzájuk kedvem. Nagy baj, hogy midőn megvénülnek a lépek, nem használhatjuk a költőürben, holott a vén lépek pergetésre igen alkalmasak. Az egész keretet nem lehet oly előnyösen alkalmazni a gyengébb családok felsegélésére, mint a felet stb. stb.

Hitem szerint a N. ur vidékének leginkább megfelelne az országos méretű keretekkel, a 4 soros kaptár, egy-egy sorban 7—7 félkeret = 28 vagy legfennebb 8--8 = 32. Ez a telelő csoport szélességi átmérőjének melegejlesztés és munkaerő felhasználás tekintetében is előnyösen felelne meg. Beosztása a következő:

Az alsó sor lenne, rohamos hordás idején, a külmunkások mézlerakodó helye; a felső sor, a süritett méz természetes raktára, a két közbeeső sor: a természetes költőür. Nagy hordás idején elég hely lenne a híg méz lerakására, a süritett méz raktározására és az anya soha sem lenne petezésében szűk térre szorítva. Nálam az ily kaptárak a legelőnyösebbeknek bizonyultak minden időben. Rajzásra vagy műrajkésztésre a költőür 16 keretjét használom. Mézeltetésre még az alsó és felső ürt is. Hanem az alsó ürtnek ritkán veszem hasznát, mivel a mézelés lassu folyamú, a külmunkások a fiasítás között eltudják helyezni és a belmunkások elég gyorsan fel tudják szedni, hogy az anya meg ne szoruljon.* Van ugyan eset, hogy 3—4 nap oly nagy a hordás, hogy a Bodor-féle kaptár költőüriének egy nap összes fiasítástól ment sejtjei mind híg mézzel töltvék, de még a peték fölé is mézet helyeznek; a belmunkások a nap folyamán nem győzik elraktározni, de már a következő éjjel mind felszedik és a mézürbe raktározzák. Ilyenkor jó szolgálatot tesz az alsó mézraktár. A Bodor-kaptárak költő- és

* Nálunk a Bodor-féle kaptár legtöbb évben elég előnyösen használható, mézelési tekintetben is.

mézürének hátra nyújtásával segítve van a bajon, csakhogy így több munkacrőt köt le a belmunkára. Megjegyzem: én 4 soros kaptáraknak a régi Dzierzon kaptárokat alakítottam át; ezek röpnylása az alsó mézür felett van, közvetlen a költőür alján, tehát téli fészekfoglalás után semmi keresetjük alól s nem kénytelenek ezen át jutni a szabadba; télire rendszeren el is zárom ezen ürt.

Még csak azt kívánom megjegyezni: én a fennebbiekben csak a természetben alakulható méhcsomókról beszéltem és a kaptárkészítést ezekhez kívántam alkalmazni; de ha a méhészek némelyikének tetszik, mesterségesen a méhállományt télire jobban megszorítani, mint a hogy a szabad természetben előállhat, tetszik két jó családot is egygyé adni, természetes, hogy a teelő tojásdad csomó minden irányban nagyobb lesz és nagyobb terjedelmű kúpos kast és nagyobb méretű kaptárt is szabályosan tölt be melegfejlesztés és teelés tekintetében; az oly szűk kaptárokban pedig, mint a Bodor-kaptár az ilyen csomó a tojásdad alaktól el kell, hogy térjen, vagy hátra, vagy felnyult alakban, mert nem fér másképpen és erre a nagyobb fokú melegfejlesztés is kényszeríti.* Hisz tavasz és nyár folytán, a rendes teelő csomón felüli szám okozza, hogy a tojásdad csomótól eltérve, a kaptár minden részét betöltik elég melegfejlesztéssel, de már maga a teelő csomó is jóval nagyobb helyet kell, hogy foglaljon, a szabadban uralkodó magas hőért. Midőn e munkámat megírtam, olvasom Sötér urnak Neumann ur érveléseire írt munkáját, melyben a tojásdad csomó alakulást illúsiónak tartja: de bizony létezik az télen-nyáron egyaránt, ha a kaptár terjedelme megengedi minden irányban. Igaz, hogy nyáron csak a külső burkát képezik a méhek, inkább a külső levegő közvetlen hatását akarják elzárni, de télen már az egész egy tömeg. Kaptáraink mérete és alakja kényszeríti csak, midőn számuk meg van növe, a rendes csomótól eltérésre. Próbálja csak meg Sötér ur oly óriási nagy kaptárban tenyészteni a méheket, a mely a Bodor-féle kaptárral arányosan terjed minden irányban, meglátja, hogy méhei télen-nyáron tojásdad csomóvá alakulva lesznek és ezen alakban folytatják minden belső munkájokat. Higyje meg Sötér ur, a tojásdad csomó nem alaptalan teoria, hanem lé-

* Hanem azt bátran állithatom, hogy az ilyen egyesítésekben és az ezekhez alkalmazott kaptárokban nincs semmi áldás.

tező igazság, melyet kaptár készítéseinknél, úgy a hogy fennebb elmondtam, figyelembe kell vennünk. A természetben előállható legnagyobb telelő csomó szélességi, vagyis inkább vastagsági átmérőjénél lehet a kaptár keskenyebb és nyultabb felfelé, még nem ártalmas, de akár szélességben, akár hosszúságban terjedjen tul, már nem előnyös és télen épen ártalmas.

A tojásdad csomónak határozott méretet adni nem lehet — miképp azt Neumann ur hiszi, mert az a méhek véletlen számától függ, meg az okszerű méhész akaratjától is, de hogy a természetben szabadon fejlődhető, vagyis inkább ősszel visszafejlődő csomó körülbelül minél nagyobb nem szokott lenni, azt már meglehet határozni s a kupos kasok fennebb említett méreteivel meg is van határozva. Eme ösmereteken kell alapuljon jó kaptárkészítésünk és helyes kezelésünk. Nézzen utánna mindenki az elmondotaknak, tegye vizsgálat tárgyává s ha ma még sokan nem is fognak igazat adni nekem, de hiszem, hogy holnap már igazat adnak a tapasztaltak után.

Csiki János.

Creolin, mint legjobb gyógyszer a méh-költéssenyv ellen.

»Már ismét egy uj költéssenyv elleni orvosság! mit ér az a sok orvosság? nem használ az semmit!« »Tűzbe a fekete halállal!« — Így kiáltasz fel kedves olvasóm. Csak türelem. Ha majd egyszer magad jössz abba a szerencsétlen helyzetbe, hogy egy szép napon méhesedben költéssenyves méhet találsz: akkor első dolgod leend, hogy méhesed összes népeit megvizsgáld. És ime! itt is, ott is, mindenütt a »fekete halál« szörnyü képe ötlük szemedbe. Már most mihez fogjunk? Tűzbe a fekete halállal. Tehát összes méhköpiüidet halomba rakod, petrolcumot töltesz reájok s aztán gyorsan meggyujtod; vagy nem?

Nos, hát én hiszem, hogy azt nem teszed. Én részemről nem tettem úgy, mikor a mult nyáron méhesemben költéssenyvet fedeztem volt fel. Egy különben igen erős nép, egy éves anyával, julius elején észrevehetően visszamaradt fejlődésében. A méhek száma folytonosan kevesbedett, a kijárók száma egyre gyérült.

A rajzás ideje után keveset törődtem a költőfészekkel, inkább a mézgyűjtésre fordítottam figyelmemet; nyáron különben is kevesebb időm van rá. Ezt a törzset mégis többször megvizsgáltam és nagyon kevés méze volt ugyan, de a lépek tele voltak költéssel s az megnyugtatótt; mert a népnek hamar fel kell száporodnia, gondolám. Akkor még nem ismertem a költéssenyvet, különben azonnal felfedeztem volna. Egy este végre kinyitottam a kaptár ajtaját, hát utálatos szag üt meg orromat; azonnal tisztában is voltam arra nézve, hogy a „fekete halál”-al gyült meg a bajom.

A fiasításnak több mint 3 negyede nem volt életben; részben fedve, részben nyitva, barna nyulós anyag volt a fedett czellákban, igen kevés tojás és néhány fiatal nemzedék volt itt-ott a czellákból kibujkálva.* Az egész kaptárban alig volt 1 kilo méz, minden sejtben ritkán voltak a czellák befedett állapotban s azokon is apró lyukak voltak itt-ott láthatók.

Mihez kezdjek most? Gyorsan határozva, ásót fogtam kezembe, gödröt ástam, aztán a méheket visszasepertem kaptárjokba és elástam az egész építményt. Ez volt a leggyorsabb orvosság olyan törzsre nézve, melyben a költéssenyv annyira elharapózott, nincs is más óvszer, csak a méheket lehet megmenteni, (?) melyeknek adtam aztán néhány üres lépet, melyek más nap tömötten borítva voltak méhekkel.

Most már a többiek megvizsgálására került a sor, de ime! mind megkapta ezt a veszélyes betegséget, mely összes 7 kaptárból egyiket se kímélte meg; bár ezeknél nem lépett fel olyan mérvben, mint az elsőnél, mégis, átlag 3 negyede tönkre ment a fiasításnak. Ez nagyon lehangolt. Csak nem áshatom el az egészet! Bárha a sok eldicsért orvosságra, mint a karbol, salicyl, sulfurin olaj, kávé, meg mi a csuda, nem sokat adtam. A legtöbb szer mérges és rendkívüli ügyelettel kell használni és a legtöbb nem is bizonyult tökéletesnek. Közelebbről azonban olvastam valamit a Creolinról, mintha ez erősebb volna, mint a carbol és teljesen mérmentes. Elhatároztam tehát, hogy azzal teszek kísérletet.

Hozattam a gyógyszerertárból azonnal creolint, 35 krért egy kis üveggel, melylyel 1000 méhcsaládot lehet gyógyítani. A creolin

* Mindez azt bizonyítja, hogy nem régen lőn a ragálytól a költés megáradva, különben teljesen eltűnt volna az élet a költésből. A. A.

alkatrésze a kőszénkátránynak és íze, szaga s színe teljesen meg-
egyező, csak sokkal hígabb. Ha vízzel keverjük, azt tejszinre festi
meg. Én csak a betegség tovább terjedését óhajtottam vele meg-
gátolni; teljes gyógyulásra akkor még nem mertem gondolni sem.
A creolinomat tehát következőleg használtam: egy nagy sörös üve-
get vízzel töltöttem tele s abba 20—30 csep creolint vegyítettem
és ezt a folyadékot jól összeráztam, mire az tejszinüvé lett. Ekkor
elővettem egy permetezőzt és az összes méheim lépeit alaposan
befecskendeztem egyszer.

Ez sok munkámba került időm pedig nem igen volt. Nem
is ismételhettem azt minden napon, azért az egész későbbi gyógy-
kezelésem arra szorítkozott, hogy méheimet meglátogatván,
a méheket a kijáró lyuknál creolinnal kevert vízzel kellőképpen
befecskendeztem, azok aztán kényszerülve voltak a köpübe kotródni
és ilyen uton terjesztették a folyadékot a kaptár belsejében. A
kaptár röpdeszékjára s elejére csepegett creolinos viznek minden
csepjét felnyalták a méhek. Jele annak, hogy a kátrány íze inyükre
van.* Ezt a permetézést a röplyuk előtt körülbelől 2 hétig foly-
tattam, azután ismét megvizsgáltam a költéseket. És ime semmi
jelét sem találtam a senyvnek, bármily figyelemmel vizsgáltam is
a költéseket.

De hiszen én egyetlen ragályos költést sem távolítottam el
kaptárokból és a lépeket mégis tisztára kitakarították a méhek, a
költés ismét épen állott. (Nem is volt még ott a senyv idült, sem
a nép megtogva.)

Ilyen kedvező eredményt magam sem vártam. Ez visszaadta
már-már elvesztett reményemet és új kedvet kaptam a méhészet-
hez. A röplyukak előtti fecskendezést természetesen folytattam
azután is.

De már most hogyan huzzák ki a telet, ha majd fertőzött
mézzel kell táplálkozni? Télen csak nem fecskendezhetek; más
segítséghez kell fogni.

A fiasítás beszüntetése után, szeptember elején kiszedtem mé-

* Annak valóságáról saját szemeimmel volt alkalmam — fájdalom — meg-
győződni, miután én is kísérletet tettem már creolinnal 8 nap előtt egy méhtelegen,
melyben szintén kiütt a senyv és pedig Fel-Enyeden. A végeredményt szívesen
meg fogom a t. szerkesztő urnak írni. (Köszönettel veszi a — Szerk.) A.

heimtől az elérhető mézkészletet s felolvasztottam. Ehez felényi cukoroldatot tettem, creolint is kevertem hozzá úgy, hogy az eként összeállított méznek erős kátrányszagja lett. Ezt a táplálékot szívesen vették, felhordták és pár nap múlva pompásan be is volt fedve. Az ellátás télire sept. 15-én be volt fejezve és a méhek felségesen teleltek ki vele.

Tavaszzal, midőn a kaptárokat megvizsgáltam, a fiasítás szépen be volt fedve és a ragálynak semmi jele sem volt. Azonban egyik méhcsaládnál próbaképen változatlanul hagytam mézkészletét; a mit vártam, bekövetkezett; a tavaszi megvizsgáláskor ama kaptárban a költésenyv a lehető legveszedelmesebben mutatkozott.

A mellett úgy találtam, hogy ennek a törzsnek még sok fedetlen, cukros méze volt; a rémitő vízhiány. Azonnal creolinos vizet adtam nekik és pedig egymásután két liternyit. Ezzel a nép összes készleteit benedvesítette, mi által elértem, hogy az összes táplálék deszinficiáltatott. Két hét múlva a »fekete halál« ebből a kaptárból is eltűnt.

Méhesemben itatót rendeztem aztán be, melyet a méhek igen szorgalmasan látogatnak meg. Az itatóban a vízbe szintén teszek creolint. Méheim minden ételébe teszek creolint. Ügyelni kell azonban arra, hogy ez az étel ne kerüljön a méztárba (mézkamarába), mert akkor az egész méztermény igen könnyen kátrányizüvé válhatnék.* A viaszba is, melyből mesterséges sejtközfalat készítek, creolint keverek**; általában mindenütt alkalmaztam ezen szert es nem is mulasztom azt el, hogy meleg nyári napokon, midőn a méhek egy kis tusfürdőt elbirnak, fecskendőmet ismét mozgásba hozzam.*** Azt hiszem tehát, hogy urává lettem ezen kellemetlen betegségnek.

Ha eljárásom követőkre talál és ez által e ragályos betegség elterjedése meg lesz akadályozva, soraim nem tévesztették el céljokat.

Itatót minden méhészt állíthat fel méhesében, egy kis mézzel oda csalhatók a méhek, aztán egész nyáron át összes vízszükség-

* Jó volna, ha alóliert feltaláló arra nézve is adott volna utasítást, hogy miből áll arra ügyelni, hogy a kátrány íze a méztárba ne jusson. Szerintem az alig kerülhető ki. A.

** Ez már felesleges. Szerk.

*** Ne épen derüre-borura, vagy kell, vagy nem. A.

letüket onnan hordják. * Pár csepp creolin által, melyet e vízbe keverünk, megmenekszünk a »fekete halál«-tól, melylyel nem szívesen találkozónék többet.

Kérem tehát azokat, kiknek méhesében a költéssenyv időnkint mutatkozik, hogyha nem is biznak feltétlenül az eredményben, használják azt a szert és lehetőleg adjanak számot az eredményről.

Minthogy méhesemből ezen szörnyü betegség teljesen kipusztult, további kísérletet nem tehetek. « A »Prakt. Landwirth.«

Eme fennirt czim alatti cikket a »Schles. Bienenzzeitung« hozta először s abból vette át és közölte egyik tisztelt méhésztárs, Schell Károly (Besztercze), az általa szerkesztett lapban, a »Bistritzer Wochenschrift«-ben, tehát másod kézben lát hazánkban napvilágot. Nevezett szerkesztőnek már 1886-ik év óta többször, és legutóbb folyó évi július havában is foglalkoztam méhességben, a kinek ösmertségünk első évében már tönkre ment 30 méhcsaládja; mind a költéssenyv áldozatául esett. Midőn ez évben meglátogattam, ismét panaszolta, hogy daczára annak, miszerint mindent elkövetett 4 évig üresen állott kaptárjai fertőtlenítése czéljából, mult évben, kaptárjai újbóli benépesedése után, másodszor, vagyis 1892-ik évben újból fellépett kaptáraiban a költéssenyv, de már akkor ösmerte s idejében fel is fedezte a »fekete halált«, nemcsak, hanem olvasta s tanulmányozta is a creolint, mint legjobb gyógyszer ajánló közleményt. Nem érte tehát készületlenül az ismételve fellépett szörnyü betegség. Szerencse azonban az volt, hogy már június végén felismerte a betegséget; mielőtt a méhcsaládok munkás ereje csökkent volna. És a mint Schell K. állítja, szintén nem távolított el egy senyves költést sem, mégis kitisztították azt maguk a méhek s a következő generatio teljesen vészmentesen fejlődött tovább s ki is fejlett, a betegségnek pedig minden nyoma eltűnt. Ezzel tehát tanuságot tesz nevezett méhésztárs a fentti cikkben mondottak felett. Feltűnő előttem

* No hát az főleg bérczes hazánkra nézve magában is nagy előny volna, ha méheinket úgy családokként vonzaná a creolin szaga is az eddig általában mellőzött nyári itató vályuhoz, mint a hogy látszólag annak ízét kedvelik; már pedig, hogy a vízszükségletnek kívülről való beszerzése rengeteg méhnek kerül egy-egy nyári évadban életébe, azt minden kevésbbé tapasztalt méhész is felfoghatja.

A. A.

mégis az, hogy egy árva szóval sem tesz említést arról, az általa közölt külföldi cikkben, hogy ő is kísérletet tett és jó vagy kedvezőtlen eredményt ért-e el? Arról, ismétlem, egy szóval sem tesz említést, de miután előttem minden kételyt eloszlató értelemben nyilatkozott s önként ajánlotta fel lapjának egy példányát, melyben a fenti cikket minden észrevétel nélkül közölte, szívesen fogadtam azt. Ösztönözve is éreztem az ügy érdekében és az alábbi okoknál fogva lefordítva közzétenni.

Indittatva éreztem magam ezt annál is inkább megtenni: miután már 1889 és 1890-ik évben törekedtem hazánk t. méhészeivel lehetőleg megösmertetni. Közöltem, tüzetesen leírtam »A meghült zápköltés és a ragadós költéssenyvről« cím alatt a »M. M.« 1889. évi 2., 3., 4. és 5-ik és a »M. K.« 1890-ik évi 5-ik számában és pedig úgy körülírva, hogy arról meggyőződésem szerint felismerheti e veszélyes betegséget az a legkevésbé gyakorlott méhésztárs is, a ki azt soha sem látta.

Jelzett cikkekemben gyógyíthatatlannak állítottam ugyan a költéssenyvet, ajánlottam a beteg család azonnali megsemmisítését, mielőtt az, a többi megfertőztetné. Megsemmisítését ajánlottam a fonott s más csekély értékű ingatlan szerkezetű köpüknek is, az értékesebb mozgó szerkezetű kaptárokra nézve azonban, miután tudtam azt, hogy mindenki sajnálja, használaton kívül hagyását s fertőtlenítését ajánlottam. Ámde 1886. év óta 5 olyan eset merült fel kerületemben, hogy 3 és 6 évvel később is újból kiütött a senyv azokban a kaptárokbán, melyekből már évek előtt ugyanabban a betegségben pusztultak ki a méhek. E tények tehát igazolják azt, hogy az eddig ismert s alkalmazott szerek nem vezettek célhoz a kaptárok fertőtlenítését illetőleg sem. Elég, hogy az okszerű méhésztársak méhállománya is menthetlenül ki lőn pusztítva a költéssenyv által s már másodízben is meggyült azzal a megkárosultnak a baja évekkel is későbbben.

Fel lehet tenni, hogy a nép körében szintén nagyon sok kárt okoz e fertőző betegség, kisebb nagyobb telepek pusztulnak el a nélkül, hogy az a tudatlan méhesgazda távolról is tejtene, hogy mi okozta méhtelepének végelpusztulását. Pár hét előtt vette észre a fel-enyedi tanító, hogy méhesében, melyben 27 méhcsaládja van okszerűen berendezve, néhány méhcsaládjában megromlott a köl-

tés. Midőn hirt adott s megvizsgáltam méheite, a hol még költés volt található, nagy mérvben el volt terjedve a senyv. Feltehető, hogy az egész fertőzve volt, mert az erősebbek már ki is raboltak néhány gyengébb családot. Több irányban tett kérdésemre bevallotta aztán a lehangolt méhésztárs, hogy egy helybeli gazdától vásárolt kasokat s kaptárokat, a kinek mindig sok méhe volt s egy évben elpusztultak az illető előtt ismeretlen betegségben mind, holott még sok mézüik is volt. Lehetett-e hát az a betegség más, mint a költéssenyv? Azonnal alkalmaztam is a creolint s láttam is, hogy mohósággal nyalták azt fel a méhek. Meg is fogom ezt a méhest látogatni s minden kísérletet megteendek ezzel a szerrel, melylyel ha legalább a kaptárok biztos fertőtlenítése volna elérhető, az magában is nagy vívmány volna. No de én hiszek valamit a beszterczei méhésztárs állításaiból is. Adja Isten, hogy ne csalódjam!

Abend András.

Méhészegyletünk kiállítása.

(1893. október 8—12.)

Alig, hogy bezárult a múlt évi budapesti méhészeti kiállításon megnyílt versenytér, a honnan diadallal tértek vissza méhészeink; alig, hogy kipihenték a rendezők a nehéz munka fáradalmait: már újból sürgős munkában vannak, bizonyosságot teendő, hogy az erdélyrészi méhészegylet tagjai lelkesedése a cselekvésben erősbül s erejüket a folytonos munka edzi meg.

Csak két hónapja, hogy fölvetette ez eszmét a méhészet néhány lelkes barátja. Sokan kétségeskedtek a kiállítás sikere fölött; nemcsak az előkészületre szükséges idő hiánya, hanem, legfőként a kedvezőtlen időjárás miatt bekövetkezett s majdnem páratlanul álló rossz mézszüret miatt is. Az idő rövidegét legyőzte az akarat. A rossz termés miatt kevesebb volt ugyan a kiállítók száma, mint a mennyit rendes körülmények között remélhattunk volna, de mégis meglegedetten tekinthettek a kiállításra a méhészet barátai, mert ugy a kiállítók száma, mint a kiállított tárgyak választékoságánál fogva ez a kiállítás sikerültnek mondható.

De hadd beszéljen maga a kiállítás az eredményről.

A kiállítás ünnepélyes megnyitása.

Az erdélyrészi kertészeti egyesület és a méhészegylet kiállítása, a városi redout nagytermén kívül három kisebb termet foglal el. A főteremben a gyümölcsészet, kertészet, méhészet, a két szomszédos teremben a gyümölcsökön kívül rózsakiállítás és az eszközök foglalnak helyet, míg a bejárattól balra eső, külön teremben a konyhakertészet. A méhészeti kiállítás a nagyterem baloldalán van elhelyezve s majdnem a terem fele részét foglalta el.

A kiállítás ünnepélyes megnyitása folyó hó 8-án délelőtt 11 órakor történt meg, nagy közönség jelenlétében. A város és vidék notabilitásai közül gróf *Béldi* Ákos főispán s még többen voltak jelen.

Az első beszédet dr. *Haller* Károly, a Kertészeti Egyesület elnöke mondotta. A beszéd így hangzik:

Tisztelt közönség, tisztelt üggyársak!

Első alkalom ez, hogy az »Erdélyrészi kertészeti egyesület« a nagy közönség elébe lép, hogy demonstrálja létezését és igazolja létjogát.

Egy éve elmult, hogy létezőnk s hogy életünk első évében már mit tettünk, jól tudják azok, kik résztvettek munkánkban, vagy legalább figyelmükre méltattak. — Mi csak önérzetes megelégedéssel gondolhatunk reá.

S mert voltak hangok, melyek az egyesület alakítását feleslegesnek mondották: ezeknek legyen szabad azt felelnem, hogy az erők egyesítése, a társulati tevékenység fölébresztése, bármely hazafias és közérdekű célra, soha sem lehet felesleges.

Az »Erd. gazd. egyület« évtizedek óta áldásosan munkál, mezőgazdasági érdekeink fölvirágoztatásán, de legjobb erejét a mezei gazdaság és állattenyésztés, mint főágak veszik igénybe s csak természetes, hogy e mellett a fatenyésztés, gyümölcsstermelés és értékesítés, dísz- és haszonkertészet, szőlőmivelés, méhészet, baromfitenyésztés stb. csak másodrendű célok lehetnek, melyek a külön egyesületi tevékenységnek is hálás anyagát képezik.

Kertgazdaságunk terén általában, de különösen gyümölcsstermésztésünk terén, mindinkább észlelt pangás hívta életre egyesületünket.

A mozgalom megindulásakor csakhamar legjobbjaink nagy

részét sorainkban láttuk, a még hiányzók csatlakozását hiszem, hogy ki fogjuk érdemelni.

Önbizalmunkat emeli és táplálja az az örvendetes tapasztalás, hogy törekvésünk a legilletékesebb helyeken méltánylásra talált. Első sorban kell itt hálásan megemlékeznem Kolozsvár sz. kir. város nemeslelkű támogatásáért, midőn egyesületünk védnökségét elfogadta s az egyesület céljaira 70 hold területű telket és évenként 1000 frt segély adományozását határozta el. Továbbá az erd. gazd. egyletről, mely jó indulatának több jele mellett alapító tagjaink sorába lépett. De a magas kormány támogatásának is örvendhetünk, mely jelenségben törekvésünk méltánylását és közérdekű voltának elismerését látjuk. A földmivelésügyi m. kir. minister Bethlen András gróf ő Nagyméltóságának, hazarészünk közgazdaságának emelése körül eddig is szerzett elenyészhetlen érdemei mellett egyesületünknek állandó anyagi segélyezését kilátásba helyezte s egyelőre, e mostani első kiállításunk iránt nagybecsű érdeklődését azzal fejezte ki, hogy a kiállítók jutalmazására 11 darab állami érmet kegyeskedett adományozni s érdemesnek tartott arra, hogy magát kiállításunkon képviseltesse. Midőn ezért ő Nagyméltóságának e helyről is hálás köszönetet mondok, nem foglalom le a t. közönség elnéző türelmét továbbra s midőn szíves megjelenésükért és ez által is ügyünk iránt kifejezett nagyon becses érdeklődésükért köszönetet mondok: van szerencsém az Erdélyrészi kertészeti egyesület első kiállítását ezennel megnyitni. S most átengedem e helyet s a szót a testvéregyesület: az erdélyrészi méhészegyesület alelnökének Turcsányi Gyula urnak.

Ezután a méhészeti elnököt, báró *Bánffy* Ernőt helyettesítve, *Turcsányi* Gyula alelnök tartott beszédet, a következőket mondva:

Mélyen tisztelt közönség, kedves ügypársak!

Midőn a kis gyermek megszületvén, a csecsemőnek siró jáját hallatja: eme kellemetlen hangot a testvér soha sem szokta rosszalani, sőt épen örül a kis testvér születése felett. Engedjenek meg, hogy most, midőn az Erd. r. méhészegylet elnökének bokros elfoglaltsága okán, ugyan annak távolléte miatt, nekem jut a szerencse a kiállításon mélt. br. *Bánffy* Ernő úr helyett a m. t. közönséget üdvözölnöm, evvel a hasonlattal éljek.

Mi ugyanis, mint méhészek, a kertészeket csak testvéri sze-

retettel ölelhetjük, mert én, már több évi tapasztalatom után úgy tudom, hogy a méhészt és kertészt egymásnak csak szerető barátai, testvérei lehetnek. Az Erd. r. kertészeti egyesületet az Erd. r. méhészt-egylet ilyennek tekintvén, annak születése óta örömmel vett részt, öröme és fájdalmában.

Hogy a két egylet testvéries viszonyuk konstatálva legyen: örömmel csatlakoztunk a kertészeti egyesület kiállításához társul; de bár a méhészt-egylet tagjainak száma itt Erdélyi részünkben több mint 800-ra szaporodott, s 12 éves élete óta az 1400 számot felül haladta, azért mégis csak szerény részt kértünk a kiállítási térből, mert dagadó kebellet tapasztaltuk az ifju testvér-egylet izmosodását s annak örömmel engedjük a tért át, hogy mutassa be életrevalóságát s érvényesítse a közgazdasági téren annyira áldásos működését és ez által töltse be a tért, mely kedves hazánk közgazdasági terén várákozik.

Az erd. r. méhészt-egylet hálás elismeréssel adózik ez alkalommal a hazai közönségnek általában, különösen a nm. földmiv. minister urnak, ki jól tudván, hogy ma a közérdekek már csak is az irodalmi tevékenységgel párosult gyakorlati utmutatások érvényesítése mellett fejlődhetnek s ezért ez évben is 500 frttal segítette ezt az egyletet, melynek tagjai sorában oly sok szegény anyagi viszonyok között élő polgártársainkat látjuk csoportosulni. Igen természetes, azért azok anyagi jólétének emelése közcél, mely felé egyletünk kitartással törekszik.

Elismeréssel adózunk azon t. méhésztársainknak, kik lehetővé tették, hogy itt, e helyen a méhésztet hasznos voltát még ebben, a méhésztetre hátrányos évben is bemutathassuk, s bebizonyithassuk azt a tényt, hogy eme közgazdasági ágban az anyagi jólétnek egy jelentékeny eszköze rejlik.

Midőn ezzel részemről a kiállításon felmutatott méhészteti eredményekre igen tisztelt polgártársaink becses figyelmét felhívom, kérem szemléljék meg a tanulságos kiállítást s annak előnyeit érvényesítsék saját hasznukra, nekünk örömeinkre s lehetőleg tömörüljenek hozzánk.

Most *Albach Géza*, kir. tanácsos, polgármester, a város nevében, mint a melynek törvényhatósága védnöke a kertészeti egy-

letnek, üdvözölte a kiállítás rendezőit, a kiállítókat és a közönséget a következő beszédben:

Mélyen tisztelt Uraim!

Nagyérdemü közönség!

Midőn Kolozsvár városának törvényhatósági bizottsága az Erdélyrészi Kertészeti Egylet azon óhajának, hogy a védnökséget elfogadja, szives készséggel eleget tett, már akkor meg voltam győződve, s a mai díszes eredményben a fényes és meglepő kiállítás még inkább meggyőzött a felől, hogy a törvényhatósági bizottság azon elhatározásával és tényével erkölcsi értelemben első sorban magát Kolozsvár városát tisztelte meg, anyagi, illetve a közgazdasági értelemben pedig magát a várost gazdagította; mivel vélekedésem szerint, ha valaki azon joggal kínálta meg, hogy egyesek, vagy testületek hazafias és közhasznú munkálkodását védelmezze, az által bizonyára meg van tisztelve, ha valaki azon jogosultságot nyeri, hogy az egyesek vagy testületek üdvös, hasznos, értékes működéséből származó előnyöket első sorban saját tűzhelyének biztosíthatja, azzal tagadhatatlanul gazdagodik; s a midőn most is az történt, hogy eme közhasznú és fényes kiállítás alkalmából a tisztelt rendező bizottság Kolozsvár városát avval a vendégjoggal ruházta fel, hogy annak törvényes képviselője az egylet ünnepélyeiben részt vehessen: nem tehetem, hogy mindennek előtt a város nevében eme kiváló és megtisztelő figyelemért a tisztelt egyletnek és rendező bizottságnak hálás köszönetemet ki ne fejezzem s egyuttal ne kérjek engedélyt arra, hogy ezen ünnepélyes és örvendetes alkalomból a kiállítás meglepő eredményének egyes tényezői irányában a város hálájának adóját le ne róvjam.

Aligha tévedek ama feltevésemben, hogy a midőn a tisztelt Kertészeti Egylet e kiállítás rendezését elhatározta, kettős cél lebegett szemei előtt; az egyik az, hogy gyűjtse egybe és állítsa ki a dísz és haszonkertészet-, a gyümölcs- és méhtenyésztés köréből azt, a mivel e városnak és erdélyrészi szűkebb hazánknak termelő közönsége jelenleg bir s bocsássa ama tárgyakat a nyilvánosság előtt közbirálat alá, hogy lássunk, észleljünk s okoljunk; másik célja az lehetett, hogy mutasson reá erkölcsi bátorsággal azon hiányokra, melyek a termelők részéről még pótlandók, ha más haladottabb, fejlettebb kulturterületekkel, termelőkkel szemben ver-

senyképesek óhajtunk lenni; mindkét irányban a cél el van érve, de főleg a nagyérdemű kiállítók hazafias, ügybuzgó, áldozatkész támogatásával, miért is nem mulaszthatom el, hogy mindazon uraságoknak, a kik a mondott cél elmozdítani szivesek voltak, Kolozsvár városa nevében is őszinte elismerésemet a siker iránt, hála köszönetemet a kegyes működésért tiszteletteljesen kifejezmem, s ha ez alkalommal többet nem tehetek: kettőről biztosíthatom úgy a tisztelt együletet, valamint a nagyérdemű kiállítókat, és ez az, hogy a mennyire a város törvényhatósági bizottsága tagjainak hazafias és nemes gondolkozását, érzelmeit ismerem, a tisztelt Kertészeti Egyület a város támogatására, annak vagyoni erejéhez képest, a jövőben is bizton számíthat, és hogy azon fényes, mondhatni meglepő eredmény, a melyet eme kiállítás sikereivel a tisztelt kiállítók elértek, bizonyára minden jóra való termelő polgártársunkat meggyőzött az iránt, hogy eme nemes és közhasznú egyület a jövőben is támogatni nem egyéni, nem lokális, hanem nemzetgazdasági, kulturális közszükség, közkötelesség. A midőn tehát a kiállítókat eme erkölcsi vívmányaikért is őszintén, szívből üdvözölöm: kívánom, hogy őket az Isten hazánk javára, szűkebb hazánk részünk boldogítására sokáig éltesse.

Végül *Szentgyörgyi* Lajos kiállítási elnök nyitotta meg a kiállítást lelkes beszéddel.

A kiállítás.

A kiállítási terem gondosan és ízléssel van berendezve. A tömötten megrakott asztalok és állványok meghajlanak a teher alatt. Azt hisszük, hogy mióta Kolozsvárt hasonló kiállításokat rendeztek: ez az első alkalom, midőn a redout és mellékhelyiségei szűknek bizonyultak.

Sajnáljuk, hogy nem rendelkezünk megfelelő térrel lapunkban s a különben oly fényesen sikerült gyümölcs- és kertészeti kiállítást nem ösmertethetjük s kénytelenek vagyunk rövid visszapillantásokban csak a méhészeti kiállításra szorítkozni.

Legelől a méhészegylet mülép-gyára (*Csiki* J. János kiállítómánya) gyönyörű mülépei vannak egy nagy terjedelmű, díszes üveg szekrényben. A hófehér és gyönyörű tiszta sárga, mély nyomatu mülépek, mintegy meteres hosszú tekercsekben, oly ízléssel vannak

elhelyezve, hogy még a nem méhészek is gyönyörűséggel szemlélik. E mellett jobbról és balról egy-egy tíz soros, terjedelmes pirámis megrakva tömötten pergetett méz és liquerökkel telt üvegedényekkel. Csak e két pirámissal néhány száz, izléssel elhelyezett üveg van s jobbára a *Gebhardt Döme*, *Csiki J. János* és *Hirschfeld Sándor*tól kiállított tárgyak töltik meg.

A két pirámis között, a középben, emelvényen vannak a kaptárak s nagyobb térfogatu méhészeti eszközök, melyek között különösen figyelmet érdemelnek az *Ipszer Mátyás* budapesti bádogos eszközei, főként mézpergetői és viasz olvasztói, melyek akár a gondos és helyes összeállítást, akár a csinos kiállítást tekintsük: szakértő kezekre vallanak. Itt látjuk a helyi *fogházi ipariüzlet* pontosan készült, olcsó népkaptárait. *Gebhardt Döme* nagyszámu különböző rendszerű álló, fekvő, Göndöcs lapozó sat. kaptárait, *Pesti Ferencz* helyes szerkezetű kaptárát, *Felussig Albin* kilenczes álló kaptárját, *Wieder József* javított mézpergetőjét, *Csiki János* (Korond) ives kaptárát, melyet a kiállító konstruált; átmeneti kaptárnak volna használható. E kaptár külső és belső fala papirlemez, a falak közötti üres kitömve. E kaptár előnye, hogy könnyen készíthető, valamint az, hogy meleg s így telelésre kiválóan alkalmas. A keret körülbelül a *Gravenhorst* iveseinek felel meg. Igen leleményesen állított össze egy méhész asztalt *Kőműves Gerő*. Valóságos universalis asztal ez, mely egyszersmint keretbak, méz és eszköz tartó sat. s még sem foglal el nagyobb helyet, mint egy rendes keretbak.

A kaptár csoporttól jobbról és balról elhelyezett asztalokon foglalnak helyet a kisebb méhészeti eszközök. E tekintetben lényeges újítást nem találunk ugyan, de találunk a méhész kezébe való jól készített szerszámokat. *Kun Mátyás* kolozsvári köszörtüst az e nemű tárgyaknál elsőség illeti meg *Ipszer Mátyás* felett, különösen lépvágó kései és kertcsipeszei jóval tulszárnyalták amazt. Ki kell emelnem még *Kiss Ernő* kolozsvári kereskedő csinos és helyesen készített méhészeti eszközeit, *Máthé Mihály* kolozsvári bádogos viasz-olvasztóit.

A fal mellett körös-körül, széles asztalokon vannak kiállítva a pergetett és lépes mézek, a szeszes italok egy része és a mézeskalácsok.

A pergetett és lépes mézben nem remélt választék van. Maga

a tömeg nem imponál ugyan, de meglepő nagy a választék. Legtöbb kiállító — program szerint — csak mintát, vagy izelőt mutatott be, de mégis mintegy 40 négyszögméter területnyi helyet igényelnek csak a mézek.

A lépes mézek között alig lehet különbséget tenni, *Abend* András, *Csiki* Lukács, *Voith* Gergely, *Kőmives* Gerő, *Gebhardt* Döme, *Turcsányi* Gyula gyönyörű fehér és zamatos lépes mézei méltó versenytársak. A pergetett mézek között ép oly nehéz a választás, mert mondhatjuk, hogy az összes kiállított pergetett méz között még *egyetlen egy sincs*, a melyről ne kellene előismeréssel megemlékezni, ezért lapunk szűk terét tartva szem előtt, egyszerűen utalok az alább közlendő bírálóbizottsági véleményre.

A méhészeti termények sorában a *Páll* Kristóf szamosujvári méhész gyönyörű viaszait kell még főlemlítenem, valamint a méhészeti ipari termények sorában a *Turcsányi* Gyuláné, *Voith* Lila (Sz.-Ujvár) és *Virág* Ferencz izletes mézes kalácsait.

Méhészeti ipari cikkek közt legnagyobb választék a szeszes italokban volt s legfőképp liqueur-félék, melyek átlag jól sikerülteknek mondhatók. E tekintetben *Gebhardt* Döme fejtett ki legnagyobb ipari cikket, ki egyszersmind nagy előhaladást tanusít; de e mellett a *Bodor* Erzszi meggyzszesze, *Botár* József, *Voith* Lila finom liqueurjei szintén méltók az előismerésre.

Végül megemlítem még a *Gerges* Ede (Temesvár) igen sikerült praeparatumait, melyekkel valóban hasznos szolgálatot tett a méhészetnek.

Bírálat.

A bíráló bizottság, tekintetbe véve a kiállított tárgyakból kivehető munkát, szorgalmat és értelmet, ítéletében a következőképp állapodott meg:

Ipszer Mátyás budapesti bádogosnak értelem és munka jutalmául kiállított méhészeti eszközeiért egy drb állami ezüst érmet, mint első kitüntetést;

Gebhardt Dömének collectiv kiállításáért egy drb bronz érmet;

A korondi méhészkörnek szorgalma jutalmául kiváló finom zamatu mézeért, egy drb állami bronz érmet ítelt oda.

A bíráló bizottság sajnálattal veszi tudomásul, hogy méltó-

képpen nem jutalmazhat még sok kitünő kiállítót, mivel több éremmel nem rendelkezik.

Borszéki Soma bir. bizottsági elnök úr igazi nemes szívvvel érezve azon lehangoltságot, mit a kellő jutalmazás hiánya a valóban érdemes kiállítóknak kelt, 2 darab bronz érmet ígér készközölni.

Ezek közül az egyiket az itteni m. kir. fogház ipariüzletének kiváló készítményü és olcsó méhkaptárainak ítéli oda.

A másodikat Páll Kristófnak (szamosujvári) szép és tiszta viaszaért, finom mézéért és mézsöréért.

A rendelkezésre álló 6 drb kitüntető oklevél közül:

1. Gerger Ede (temesvári) kitünő méhpraeparatumáért,
2. Benkő Benedek (m.-ludasi) szép tiszta és finom zamatu mézéért,
3. Csiki János (korondi) mézeczetért,
4. Turcsányi Gyuláné mézeczet és mézkalácsáért,
5. Virág Ferencz mézes kalácsáért, és
6. Bodor Erzsi kiváló finom megygyszeszéért.

12 drb dicsérő oklevél közül:

1. Hlatki Miklós (sz.-udvarhelyi) finom mézéért,
2. Laffer József kellemes zamatu finom mézboráért,
3. Vojt Lila megygyszesz és mézsüteményért,
4. Kun Mátyásnak saját készítményü praktikus méhészeszközeiért,
5. Wieder Józsefnek czélszerű mézpergetőért,
6. Zabulik Lászlónénak (kolozsi) jó izü mézéért,
7. Vojth Gergelynek (sz.-ujvári) szabályos építményü szép keretes és pergetett mézéért,
8. Abend András (n.-enyedi) szabályos építményü szép keretes mézéért,
9. Bidermann Ferencz pergetett méz és czélszerű viaszolvasztóért,
10. Csuka Mátyás (m.-ludasi) jó mézéért,
11. Hirschfeld Sándor pergetett mézéért,
12. Kerecsi Lajos (korondi) pergetett mézéért.

Szorgalom és munka jutalmául elismerésben részesültek:

1. Molnár János (m.-ludasi) pergetett mézéért,
2. Forgács Lajos (békési) » »
3. Platta Antal (jászberényi) » »
4. Botár József (toroczkói) méz, eczet és likör,

5. Kiss Ernő méhész-eszközökért,
6. Csiki Lukács keretes és sturcz mézért,
7. Bodor Irma mézeczetért,
8. Pernt József (parajdi) mézeskalácsért,
9. Máthé Mihály viaszolvasztóért,
10. Fogarasi Vilmos jó mézért,
11. Glück József » »
12. Merza Vilmos » »
13. Szállassi Márton (korondi) jó mézért,
14. Szállassi József » » »
15. Csontos Mariska (m.-gezsei) pergetett méz,
16. Gróf Bethlen Sándor (m.-gezsei) pergetett méz,
17. Ambrus Márton (korondi) » »
18. Dunky fivérek » »
19. Solymosi Károly (m.-gezsei) » »
20. Danis János áfonya befőtt és pergetett méz,
21. Szukup Lajos (szatmár-németi) finom pergetett méz,
22. Tóth Tamás pergetett méz,
23. Gergely Ferencz csorgatott méz,
24. Zágoni József pergetett méz,
25. Török József (öcsödi) pergetett méz,
26. Tauszer Károly (jászberényi) pergetett méz,
27. Pesti Ferencz (gyalui) méhkaptár.
28. Jelusik Álbin méhkaptár,
29. Kőmives Gerő lépbakk (összetett).

Értekezlet.

Folyó hó 8-án délután 4 óraker nyílt meg az értekezlet a városi vigadó egyik mellékhelyiségében, melyre a kertészet és méhészet barátai nagy számban jelentek meg.

Borszéký Soma miniszteri osztálytanácsos és *Morágyi* István vinczellérképezdei igazgató voltak felkérve előadók gyanánt.

Az értekezleten egybegyültek kívánságához képest *Borszéký* Soma nyitotta meg az értekezletet, előrebocsátva, hogy a méhészetet és méhészeti ipart érdeklő három fontos tárgy megbeszélését tartja szükségesnek, u. m.:

1. A méz és egyéb méhészeti produktumok értékesítése céljából szövetkezet létesítése,

2. A mezci rendőrségről szóló törvényjavaslat olyképen való módosítása, hogy a méhészet érdekei kellőképen védelmezve legyenek.

3. A méztermények adómentesítése.

Az első tárgyat illetőleg *Borszéký* Soma alapos tanulmányra valló, terjedelmes alapszabály-tervezetet mutatott be s azt az értekezlet felkérése folytán felolvasta.

Ez alapszabály szerint a szövetkezet társadalmi uton létesítenék a kormány közvetett támogatása mellett. A szövetkezetet a méhészek akként létesítenék, hogy a belépő tagok 25 frt részvénydíj befizetésére volnának kötelezendők, mely összeg havi 1 frtos részletekben lesz befizetendő s az előjegyzett részvénytőke nagyságának megfelelő összegig a forgalmi tőke, egyelőre kölcsön útján szereztenék be. A forgalmi tőke rendeltetése az volna, hogy abból a termelők terményeikre, csekély kamat mellett előlegeket kapjanak, míg a termény a szövetkezet közvetítésével piacra kerül.

A tervezet felolvasása után felkéri az értekezletet az előadó, határozzon a fölött, ha elfogadja-e azt részletes tanácskozás tárgyául?

Bodor László indítványozza, hogy az alapszabálytervezet, ki nyomtatás után küldessék meg valamennyi méhész egyesületnek, kéressék be azok véleménye is. Mert a megkívántató tőke beszerzés céljából is szükséges, hogy a szövetkezet országos legyen; abba valamennyi egyesület bevonassék, következőleg minden egyesületnek meg kell adni a hozzá szólási jogot. Előmeri szóló, hogy a tervezet átgondolt munka és szakszerűleg van összeállítva s ajánlja, hogy azért köszönetet szavazzon az értekezlet, de a fennebbi okok tekintetbe vételével ajánlja a részletes tárgyalás mellőzését.

Hozzászólottak még e kérdéshez *Morágyi* István, *Turcsányi* Gyula, *Kovács* Antal méhészeti felügyelő, *Abend* András m. vándortanító és többen.

Az értekezlet abban állapodott meg, hogy az országos méhészeti szövetkezet (termény-eladás céljából) létesítését immár elodázhatatlanul szükségesnek tartja, de a *Bodor* indítványát fogadta el, t. i. hogy a részletes tárgyalásba csak az után bocsátkozhatik, miután a többi társegyletek véleménye is kikértezt.

Abban állapodott meg továbbá az értekezlet, hogy a szövet-

kezetet kiterjeszti a gyümölcs-termelőkre is, s ez alapon a szövetség létesítésére bizottságot alakított. A bizottság elnöke: *Borszéký Soma*, helyettese dr. *Haller Károly*, tagok: *Bodor László*, dr. *Nagy Mór*, *Ritter Gusztáv*, *Wieder József*.

Felolvastatott a mezei rendőrségről szóló törvényjavaslatból a méhészetre vonatkozó két szakasz (58. 59. §.)

Az értekezlet egyhangulag oda véleményezett, hogy a törvényjavaslatnak a méhészetre vonatkozó része hiányos; ezt a méhészet érdekeinek megfelelőleg ki kell bővíteni. Minthogy pedig az értekezlet, mert a tárgy megfelelő módon elkészítve nem volt, ezuttal a megoldás részleteibe nem bocsátkozhatott, azt határozta, hogy az erdélyrészi méhészegylet választmánya kéressék föl, hogy e tárgyban véleményes felterjesztést intézzon a miniszterhez.

A *méztermények megadóztatása kérdését* előadó, e tárgyban hozzá érkezett több rendbeli panasz alapján kívánja tárgyalatni. Több méhész az 1875. évi XXIX. t. cz. ellenére mézterményei után adóval rovatott meg. Felebbezés folytán a pénzügyminiszter, az adó fenntartása mellett döntött, olyan esetekben, midőn a méhész *nem saját birtokán méhészkedett*. Ennek a lett a sajnos következménye, hogy több méhész az adóval való megterhelhetés miatt *felhagyott a méhészettel*.

E kérdés élénk vitára adott okot, melynek folyamán több oldalról hangoztatva lőn a földmivelés, közoktatás, másfelől a pénzügyminiszter intézkedései közötti feltűnő ellentét. Míg az előbbi két miniszterium mindent elkövet a méhészet tenyésztése érdekében, anyagi áldozattal is igyekszik módot nyújtani, hogy némi mellékkeresethez jusson az az osztály, mely leginkább rá van szorulva: addig a másik miniszter adóterhekkel gördít akadályokat a cél elébe. A tanítók, erdőőrök, gátőrök stb., a kik államilag segélyeztetnek, a végből, hogy a méhészet után jövedelmüket gyarapítsák, legnagyobb részt nem birtokosok, s így bekövetkezhetik az a sajnos eset, hogy a törvénynek fennebbi interpretaálása következtében a méhészet nem fog a kívánt arányban fejlődni; más-különben is képtelenségnek tünik föl a méhészet adómentesítése a saját birtok kimutatása okán, mert legtöbb esetben a méznyeremény nem a méhtenyésztő birtokáról, hanem arról a 7—8 kilométernyi területről történik, a meddig a méhek röpköre terjed.

Az értekezlet ezt a fontos kérdést is az Erdélyrészi Méhész-Egylet választmányához utalta és felkérte, hogy intézzen felterjesztést a miniszterhez a méhészeti termények *feltétlen* adómentesítése céljából.

Az értekezlet este 7¹/₂ órakor ért véget.

Apróságok a méhek életéből.

Mintegy 3 év előtti tavaszon történt meg méhesemben, hogy szalmakasombba egy széczinke pár kezdett bejárni. Megvallva az igazat, eleinte nem tetszett ez a látogatás, mert a méhek ellenségeinek tartottam őket. De nem üldöztem el onnan. Szárnyas kis állataimnak ez a vendéglátás annyira megtetszett, hogy egyik szalmakasombba fészket raktak. Méhészetem figyelmeztettem a nem épen szívesen látott vendégekre, mire avval nyugtatott meg, hogy ezek csak a holt méheket és kukaczkokat szedik össze. Miután én sem tapasztaltam, hogy az élő méheket fogdosták volna: békében hagytam a czinkepárt, mely abban az évben öt fiókát nevelt fel.

Frick's Rundschau egyik értesítése szerint egy újabb méhellenség ütötte fel fejét. Eddigelé Német- és Svédországban pusztított. Egy légszerű állat ez, latin neve Phora incrassata. Nösténye tojócsövével megfurja a fedetlen költést és belérajka petéit. Nagyon természetes, a költés e miatt elpusztul. De a mi még különösebb: ez a baj a költésrothadáshoz hasonló tüneteket hoz létre. A rovartól megtámadott befedett költés fedele behorpad és rajta gombostű vastag nyilások támadnak. A méhek állítólag nem ismerik fel e veszélyes ellenségeköt, a mely pedig, a tapasztalat szerint, rosszabb, mint a viaszmoz. Eme rovarokra felhivom az olvasó közönség figyelmét, óhajtom azonban, hogy az Isten bennünket, magyar méhészeket, az eféle bajoktól óvjon meg.

Erdőmben, egy odvas fában, volt egy tavalyi raj ez év tavaszán. Ebből a rajt lestem, sőt magam is lestem. De azután elunva a hasztalan hosszas lesést, abba hagytam, a további ügyeletet emberemre bízva. Nehány nap múlva jelenti megbizottam, hogy a szomszéd fa oduját tisztogatják a méhek. Ide raj fog jóni, mondám, ezek az ugynevezett kém-méhek. És valóban úgy is történt. Nehány

napra ezután, emberem a nyári hőségben elbágyadva, pihent. Egszerre hallja, hogy jön a háta megett a raj. Az odut, mivel a földszintől nem volt magasan, bedugni egy pillanat műve volt. Erre a raj a jelzett fa derekára telepedett le. Innen azután nagy kinosan befogták egy szalmakasba, innen pedig áthelyeztettem egy Neiszerbe. Véleményem szerint a kémmehek tisztították az odut, melyek a raj jövetelét jelezik. E raj ma egyik erős törzsméhem. Méhészem állítja váltig, hogy eme oduba még jövő évre is fog raj jönni. Nem kétkedem. Majd meglátjuk!

Prónay Albert.

Vegyesek.

— *Ministeri kiküldöttek a méhészeti kiállításon.* Kovács Antal, m.-felügyelő és Abend András, a VI-ik kerület vándortanítója, jelentek meg a m. kiállításon mint ministeri kiküldöttek. Mindketten huzamosb ideig időztek a kiállításon s nagy érdeklődéssel szemlélték a változatos és aránylag gazdag kiállítást. Résztvettek az értekezletben is.

— *A vidéki méhésztársak* közül többen jöttek Kolozsvárra a méhészeti kiállítás megsemlélésére. A méhészkörök közül négy volt kédviseve; a szamosujvárit *Voith* Gergely, a korondit *Csiki* János, a m.-nemegyeyit *Juhos* Márton, a marosvásárhelyit *Szentgyörgyi* Dénes képviselték; ezeken kívül ott láttuk *Forgács* Lajost Békésről, *Szabó* Gyulát Cs.-Koppándról, *Varga* Jánost M.-Vásárhelyről és még többeket.

— *Társas vacsora.* A kiállítás első napján társas vacsora volt, melyben 80-an vettek részt a kertészet és méhészet barátai közül. Jelen volt *Bórszéký* Soma, min. osztálytanácsos, *Kovács* Antal és *Abend* András is. A felköszöntők során lelkes pohárköszöntőket mondtak az érdemekben gazdag ügybarátokra.

— *Az idényi méhésztésztélyeket* e hó 2-ik szombatján megkezdí egyesületünk, s ezután, a választmány határozata értelmében, minden két hétben lesz egy estély. Estélyeinkre felhívjuk az ügy iránt érdeklődők figyelmét, ez uttal is megemlítve, hogy a nyilvános estélyek ezután is a szokott helyen (belközéputcza Mikó-palota) lesznek megtartva.

— *Az anyaméh megtermékenyülése kérdéséhez.* A praktikus méhészek legnagyobb része megegyezik abban, hogy az anyaméh, ha

kikelésétől számítva 6 hét alatt nem termékenyül meg: azon túl már hiában várja a méhész a megtermékenyülést. *Gebhardt* Döme méhésztársunk ez évi tapasztalata az ellenkezőt bizonyítja. A mint méhésztársunk értesít, júniusban fogott egy másod rajat. A raj megtelepedése után, minden kétséget kizárólag meggyőződött, hogy másodrajról s így terméketlen anyáról van szó. Rövid időközönként vizsgálta a kaptárt, de költést nem talált; minden vizsgálatból kitűnt, hogy az anya még terméketlen, míg végre a rajzástól számítva három hó múlva, egy vizsgálat alkalmával friss petéket talált, melyekből csakhamar meggyőződött, hogy az anya termékenyült és pedig legkevesebb kétszer annyi idő után, mint a mennyit eddig mint maximumot fogadtak el a méhészek.

— **Több anya egy családban.** A méhészeti irodalomból már számos példát ösmerünk, hogy egy családban több anya volt. Rendszerint azonban az anya elvénülése és kimerülése okán tartja meg a család a második anyát. Folyó év őszén *Gebhardt* Döme méhésztársuk helybeli méhesében, a méhek eltelelése alkalmával azt tapasztalta, hogy egy kaptárban két fiatal (idéni), teljes erőben levő anyaméh van. Az erőteljes család teljes nyugalommal türi a két anyaméhet. Hogy meddig tart a családban a dualismus — a jövő évi vizsgálódás mutatja meg. Az eredményről annak idején számot adunk.

— **„A méz apologiája.”** *Prónay* Albert Losonc-z-apátfalvi nagybirtokos és méhészeti író, *P. Kaltenegger* Leonidás fennebbi című munkáját magyarra fordította. A munka még e hóban megjelenik, ára füzetenként 90 kr. Megrendelhető Losonc-zon a Kármán társulatnál. *Prónay* e hézagot pótló fordítását ajánljuk a méhésztársak figyelmébe.

— **A méhek hűdéses betegsége.** A méh-paralysisról *H. F. Cobman* az *American Bee Journal* f. évi július 6-iki számában a következőket mondja el: *Dunaree* azon véleményt nyilvánítja, hogy a méhek hűdése nem betegség, hanem az növényi mérgek által okoztatik. Eddig én is így vélekedtem, de most másról győződtem meg, miután egy törzsemet ez a betegség, daczára a legjobb mézvirálynak, mit valaha láttam, megtámadta. A nyárfa s a fehér lóhere javában virul és lehetetlennek látszik, hogy a méhek mérges nectárt találjanak, ha egyáltalán van ilyen ez időtájt. Ezen esete a méh-paralysisnek első esetem, mit feljegyezhettem jó mézelő idény közepett, de egyuttal jó lecke, miből tanulhatunk. Most először győződtem meg, hogy e baj csakugyan betegség és tartok tőle, hogy ragályos

is. Méhészetem enyhe hajlatu lejtőn hexagonalis alakban van felépítve, s a kaptárok egymástól nyolcz lábbal vannak elkülönözve. Jelenleg a betegség a felső sorok egyikében jelent meg és utját fokozatosan lefelé vette, nem kerülve el egy törzset sem, úgy hogy most a megbetegedett törzs az alsó sorban van. A beteg méheket társaik kiűzték, mint a heréket szokták a mézidény bezártakor. Ezek, hajlékot más családnál kerestek, a mely beereszté őket. Miután pedig természetesen ezek a kaptárok nyílásairól lefelé lettek elüzve, a legközelebbi, alant fekvő kaptárba igyekeztek menekülni, a miben a betegség lefelé terjedésének okát is vélem rejteni. Jó kezeléssel, ha a királynőt fogva tartjuk, a megbetegedett család rendesen megmarad, felépül és jó törzseket ad, mint ezt tapasztaltam; de gondtalan kezelés mellett az eredmény másként üthet ki.

— *Arnica festvény méhszurás ellen.* Méhszurás ellen a »The American Bee« közlése szerint, igen hasznos gyógyszer az arnica tinctura, mit bármely gyógytárban néhány krajczárért beszerezhetünk. Mig a méhszurás két—három napig tartó lobbal jár, addig a lobosodás arnica festvény alkalmazása mellett pár óra alatt megszűnik.

— *Uj mézes üveget* hoztak forgalomba a német méhészek. Vastag sajtolt üvegből készítik, a külső felületre a sejtet benyomva, úgy hogy a lép képét adja, sőt elszórtan méhek is láthatók az üres lépen. Hogy mi praktikus haszna van e szemképrázta találmánynak, arról hallgat az írás, mely terjesztésre ajánlgatja; az ára azonban elég magas.

Elad. *Élő méheket és jól készült hatos kaptárakat Szontagh* Elek Krakkón (u. p. M.-Igen). Akár a méhcsaládok, akár a kaptárak egyenként is eladatnak.

A szerkesztő postája.

— *Fr. M.* ur, Zsombolya. Csak most tehattunk eleget kívánságának. Elnézést kérünk. — *I. P.* ur, Felső-Gulla. Levele elkésve jutott kezeink közé, mert a »M. K.« szerkesztőségének címzett levél nem kis gondot adott a posta kihordónak, hogy hol legyen az a M. k. szerkesztőség? Elvégre is csak másodkézből jutottunk soraihoz. — *T. J.* ur, Héviz. A kérdésre a műlép-gyár igazgatója fog válaszolni, legrövidebb idő alatt. — *K. D.* urnak, F.-Váralya. A megczukrosodott méz semmi körülmények között nem ajánlható. A mindennapi példa bizonyítja, hogy étlen pusztulnak méhcsaládok, melyeknek különben elég mézők volt, de — kijegecedve.

Szerkesztésért felelős ideiglenesen: **Bodor László.**
